

Uchwała 2 / I / 2025**Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej,
podjęta drogą obiegową dnia 10 stycznia 2025 roku,
w sprawie zaopiniowania projektu
ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji (UD80)****§1**

Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy RP postanawia przekazać uwagi do projektu ustawy o **instrumentach wspieranego podejmowania decyzji („Ustawa”)**, zawarte w Uzasadnieniu do niniejszej Uchwały oraz w Tabeli uwag, stanowiącej załącznik do niniejszej Uchwały.

§2.

Stanowisko Stowarzyszenia przekazać Ministerstwu Sprawiedliwości do dnia 13 stycznia 2025 roku.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE**I.**

1. Dnia 12 grudnia 2024 roku Zarząd Główny SNRP otrzymał do zaopiniowania projekt ustawy „**O instrumentach wspieranego podejmowania decyzji**” (pismo Ministra Sprawiedliwości nr DPCiG-I.410.1.2024).

Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej, po przeanalizowaniu Ustawy wraz z Uzasadnieniem do niej oraz Oceny Skutków Regulacji pragnie zwrócić uwagę na zagadnienia omówione w dalszej części Uchwały jak też zawarte w Tabeli uwag.

2. Na początek ZG SNRP pragnie zgłosić do Ustawy zastrzeżenia natury ogólnej odnoszące się do umiejscowienia przepisów regulujących poszczególne instrumenty wspieranego podejmowania decyzji, częściowo w ustawie z dn. 23 kwietnia 1964 roku - Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1061); dalej: Kodeks cywilny, a częściowo w Ustawie. Instytucja asysty prawnej oraz kurateli dla osób pełnoletnich

jest umieszczona w ustawie o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji, przy czym odnośnie kuratora reprezentującego i kuratora wspierającego część przepisów została umieszczona w Kodeksie cywilnym, natomiast całość regulacji dotyczącej pełnomocnictwa rejestrowanego znajduje się w Kodeksie cywilnym. W ocenie ZGSNRP brak jest podstaw do przyjęcia takiego rozwiązania. O ile instytucja asysty prawnej jest rozwiązaniem nowym i nie ma konieczności wcielania jej do Kodeksu cywilnego, o tyle pozostałe instrumenty są częścią takich fundamentów prawa cywilnego jak zdolność prawna, oświadczenie woli czy reprezentacja uczestników czynności prawnych, tradycyjnie znajdujących się w Kodeksie cywilnym. Brak jest zatem podstaw by te instytucje wykluczać z regulacji kodeksowych i skłaniać uczestników obrotu do sięgania do innych ustaw w celu zapoznania się z ich treścią. W szczególności nieczytelne jest częściowe uregulowanie kurateli w przepisach pozakodeksowych. W związku z powyższym ZGSNRP postuluje, aby przepisy dotyczące kurateli w całości przenieść z Ustawy do Kodeksu cywilnego.

3. Przechodząc do analizy Ustawy ZGSNRP zwraca uwagę na następujące kwestie, budzące wątpliwości, względnie nieprecyzyjnie uregulowane:

- 1) Art. 4** – Ustawodawca nie wskazał jakichkolwiek, chociażby minimalnych wymogów jakie musi spełniać osoba, która ma zostać powołana do pełnienia funkcji asystenta prawnego, chociażby takich jak pełnoletniość czy niekaralność. Z uwagi na to, że umowa o asystę zawierana jest w zwykłej formie pisemnej, ważnym jest, aby asystent był osobą uczciwą, rzetelną i odpowiedzialną, która swoich własnych potrzeb nie przedłoży nad potrzeby osoby wspieranej i nie wykorzysta jej zaufania. Wydaje się ponadto, że podobnie jak w art. 13 Ustawy dotyczącym wymagań dla kuratora powinna być to osoba pełnoletnia i niekarana.
- 2) Art. 5** – Przepis ten wskazuje na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego o zleceniu. Zdaniem ZG SNRP z uwagi na to, że art.735 Kodeksu cywilnego jako zasadę przyjmuje odpłatność za zlecenie należy rozważyć, czy w Ustawie nie powinno znaleźć się wskazanie chociażby minimalnych reguł dotyczących zasad odpłatności lub czy nie powinna być wskazana chociaż jasna norma, że asystent prawny otrzymuje wynagrodzenie określone w umowie. Nietrudno wyobrazić sobie, że czynności związane z asystą prawną mogą być czasochłonne, a zatem nie sposób wymagać, by czynności związane

z asystą były co do zasady nieodpłatne, niemniej należy przyjąć rozwiązania zapobiegające nadużyciom w tym zakresie.

Sam Projektodawca odnosi się do wynagrodzenia asystenta wyłącznie w treści art.43 pkt 5) Ustawy, obejmującym zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2024 r. poz.794 i 1222); dalej: prawo upadłościowe, a dotyczącym zmiany art. 102, który w ust. 4 mówi, że: *„4. Jeżeli wynagrodzenie asystenta prawnego jest rażąco wygórowane, syndyk może w drodze powództwa żądać obniżenia tego wynagrodzenia stosownie do nakładu pracy asystenta prawnego. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego.”*. To postanowienie wskazuje, że kwestia wynagrodzenia dla asystenta prawnego może w praktyce budzić zastrzeżenia.

Zwrócić przy tym trzeba uwagę na to, że Projektodawca ukształtował w Ustawie kwestię wynagrodzenia dla kuratorów, przewidując to wynagrodzenie w nowoprojektowanym art. 605¹³ zmieniającym ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568); dalej: Kodeks postępowania cywilnego, w art. 29. pkt 8) lit b) Ustawy, a zatem zasady wynagradzania asystenta prawnego również powinny być w Ustawie wskazane.

- 3) Art. 12 ust. 2** – W przepisie tym brak jest wskazania by w pierwszej kolejności kuratorem była osoba bliska, a dopiero w braku takiej możliwości, aby był to pracownik organizacji zajmującej się ochroną praw osób z niepełnosprawnością. O ile zrozumiałym jest preferencja przyszłego wspieranego, o tyle w praktyce kuratorem najczęściej będzie osoba bliska, która z zasady najlepiej rozumie potrzeby wspieranego. Okoliczność tę zdaje się zauważać Projektodawca wskazując, iż *„względy pragmatyczne przemawiają za tym, by kurator miał bezpośredni kontakt z osobą wspieraną”*.¹ Z tego też powodu ZGSNRP postuluje by w braku możliwości dokonania w tym zakresie wyboru przez samego wspieranego, sąd w pierwszej kolejności wskazywał osobę bliską.
- 4) Art. 16** - Przepis ten ma charakter ogólnej deklaracji, co do której niejasne są skutki prawne, i jego brzmienie oparte jest na sformułowaniach nieostrych, rodzących wątpliwości, ocennych, charakterystycznych raczej dla preambuły a nie dla normy prawnej. Czy, na przykład, niezastosowanie się do powyższych wymogów stanowi „ważny powód” w rozumieniu art. 19 Ustawy? W jaki sposób kurator - w szczególności ten spoza rodziny, który nie miał wcześniejszego kontaktu ze wspieranym i po prostu go nie zna (art. 12 ust. 2 Ustawy) ma

¹ uzasadnienie do projektu ustawy, s. 15

ustalać owe preferencje i poglądy osoby wspieranej? Czy ma się nimi kierować, jeśli preferencje są sprzeczne z ogólnopojętym interesem osoby wspieranej?

W ocenie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy RP tego typu zapisy będą przyczyną niejasności w interpretacji prawidłowości wykonywania obowiązków przez kuratora i mogą generować konflikty.

5) Art.21 – Partykuła „albo” umieszczona na końcu pkt 1) w logice prawniczej oznacza partykułę rozłączną, wobec czego sąd albo będzie musiał całość poddać rozwiązaniu z pkt 1), albo całość spraw poddać rozwiązaniu z pkt 2). Niemożliwe będzie powierzenie części spraw pod jeden reżim, a część spraw po reżim drugi. Dla porządku i bezpieczeństwa obrotu prawnego proponujemy wprowadzenie „domyślnego rozwiązania” regulowanego ust. 1 (to jest rozwiązania stosowanego w przypadkach nieuregulowanych odmiennie przez sąd lub przepisy szczegółowe, np. nowododany art. § 66 ust. 2 Kodeksu postępowania cywilnego); domyślne rozwiązanie powinno uwzględniać jednak charakter ustawy - upodmiotawiający wspieranego.

6) Art. 22 – w katalogu uprawnień dla kuratora reprezentującego przewidzianych tym przepisem jest mowa w pkt 5) o dokonaniu darowizny innych składników mienia (nie określono czy chodzi o nabycie czy też zbycie przez osobę wspieraną takich innych składników). Jak się wydaje intencją było nieodpłatne zbycie z majątku wspieranego, lecz nie jest to do końca jasne, należałoby to doprecyzować. Darowizna może powiększać lub zmniejszać majątek wspieranego, w zależności od tego czy jest on darczyńcą czy obdarowanym. Dlatego ZGSNRP uważa, że dla uniknięcia wątpliwości art. 22 pkt 5 powinien mieć brzmienie:

“5) dokonania z majątku osoby wspieranej darowizny innych składników mienia, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych;”.

7) Art. 25 – Ustawodawca nie uregulował kwestii ponoszenia kosztów przechowywania kosztowności, papierów wartościowych i innych dokumentów należących do osoby wspieranej, chociażby poprzez odesłanie do stosowania odpowiedniego w tym zakresie przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych (t.j.Dz.U.2024 poz.959) oraz ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568). Pragniemy zwrócić uwagę, że przechowywanie majątku, o którym mowa w §1 art.25 Ustawy może wiązać się z dużymi wydatkami, gdyż przedmioty te

wymagają specjalnych schowków, pomieszczeń i przestrzeni, których sąd nie posiada, a zatem zapewne będą przechowywane poza jego budynkiem. Nietrudno domyślić się, że koszty te będą regulowane z majątku osoby wspieranej, dlatego zasady i reguły określające ponoszenie kosztów należy określić w Ustawie wprost.

Uwaga nasza nie odnosi się wyłącznie do §1 art. 25. Uregulowanie kwestii, o których mowa w art.25 §2 Ustawy jest o tyle istotne, że Ustawą uchylany jest w całości Rozdział II Tytułu III ustawy z dnia 1 stycznia 1965 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj.Dz.U.2023, poz.2809); dalej: Kodeks rodzinny i opiekuńczy, który obejmuje, m.in. art.161, odnoszący się:

- w §1 - do możliwości zobowiązania opiekuna do złożenia do depozytu sądowego kosztowności, papierów wartościowych i innych dokumentów należących do pozostającego pod opieką (problem został już przez nas zasygnalizowane powyżej),
- w §2 – do obowiązku opiekuna do złożenia w instytucji bankowej gotówki pozostającego pod opieką, jeżeli nie jest potrzebna do zaspokojenia jego uzasadnionych potrzeb (uwagi poniżej).

Ustawodawca jako reprezentant Państwa szczególną opieką powinien otoczyć osoby potrzebujące wsparcia i osoby wspierane, które z uwagi na stan zdrowia nie mogą samodzielnie i racjonalnie podejmować decyzji co do swojego życia i majątku. Brzmienie **art. 25** Ustawy niestety zdaje się temu przeczyć. Pogląd taki wynika z faktu, że obecne brzmienie art. 161 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a w szczególności **jego §2** daje pewność, że ewentualna samowola czy też nieroztropność w dysponowaniu gotówką przez kuratora, ale także przez osobę wymagającą opieki jest bardzo ograniczona, gdyż to sąd jest strażnikiem tych pieniędzy i na nim spoczywa odpowiedzialność udzielania zgody na określone (niecodzienne) wydatki.

Brzmienie art. 25 §2 Ustawy niestety wprowadza nową zasadę, zgodnie z którą sąd może (**ale nie musi**) „zobowiązać kuratora reprezentującego do złożenia na rachunku bankowym pieniędzy osoby wspieranej.”.

W świetle tego, że art. 161 §2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego będzie uchylony to, zdaniem ZGSNRP, art. 25 §2 powinien otrzymać brzmienie:

„§2. Gotówka osoby wspieranej, jeżeli nie jest potrzebna do zaspokajania jej uzasadnionych potrzeb, powinna być złożona przez kuratora reprezentującego w instytucji bankowej. Kurator reprezentujący może

podejmować ulokowaną gotówkę tylko za zezwoleniem sądu zgodnie ze złożonym przez niego wnioskiem określającym potrzeby osoby wspieranej.”

Naszym zdaniem tylko taka regulacja daje faktyczną kontrolę i opiekę nad pieniędzmi zgromadzonymi i gromadzonymi przez osobę wspieraną.

Zagadnienie objęte regulacją art. 25, a dotyczące zabezpieczenia majątku osoby wspieranej jest sprawą pierwszorzędą, gdyż nadużycia w tym zakresie mogą pozbawić osobę wspieraną w bardzo krótkim czasie środków do życia. Ta kontrola powinna być uprzednia a nie tylko następcza, bowiem fakt późniejszej odpowiedzialności karnej kuratora nie jest satysfakcjonujący dla osoby wspieranej. Nierzadko w środkach przekazu pojawiają się informacje o nieuczciwych opiekunach, którzy doprowadzają do znacznego zubożenia swoich podopiecznych. Takie sytuacje mają miejsce obecnie, a przecież obowiązuje przepis art.161 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, będący jednak znacznym ograniczeniem. Wiele złego można sobie wyobrazić, gdy ten hamulec zostanie usunięty. Dlatego ZGSNRP postuluje nadanie §2 art. 25 treść jak powyżej.

8) Art. 27 pkt 6) lit. b) - Chodzi zapewne o § 2¹ a nie § 21.

9) Art. 27 pkt 12) – obejmujący art.109¹² – por. uwagi z ust. 3 pkt 5) części I niniejszego Uzasadnienia w sprawie art. 22 Ustawy, odnoszącego się do katalogu czynności objętych obowiązkiem uzyskania zgody sądu na ich dokonanie.

10) Art. 27 pkt 12) – zmiana w zakresie art. 109¹⁴ Kodeksu cywilnego – z uwagi na bardzo szeroki zakres pełnomocnictwa rejestrowanego przyjąć należy, że wygasną zasadniczo wszystkie pełnomocnictwa oprócz tych wskazanych jako wyjątki w tym przepisie. O ile w odniesieniu do pełnomocnictw istniejących w obrocie notarialnym, notariusz przed sporządzeniem czynności będzie mógł sprawdzić czy przypadkiem w stosunku do mocodawcy nie doszło do umocowania pełnomocnika rejestrowanego, o tyle w obrocie pozanotarialnym praktyka taka wydaje się mało prawdopodobna. Powstaje zatem ryzyko działania w charakterze *falsus procurator* i dokonywania czynności bez umocowania. Docelowo postulujemy utworzenie rejestru pełnomocnictw „cywilnych”.

11) Art. 27 pkt 18) – Przepis ten jest mało precyzyjny, bowiem wymienia on osobę wspieraną jako darującego bez określenia okresu kiedy została dokonana darowizna (czy przed zastosowaniem instrumentów wspieranego

podejmowania decyzji, o których mowa w tym przepisie, czy też po ich zastosowaniu). Użycie określenia „osoba wspierana” sugeruje, że chodzi o darowizny dokonane po zastosowaniu instrumentów przewidzianych Ustawą. Tymczasem zgodnie z art. 22 Ustawy do dokonania tej czynności przez kuratora reprezentującego potrzebna jest zgoda sądu, a zgodnie z art. 19 Kodeksu cywilnego czynność prawna, dokonana przez kuratora reprezentującego w imieniu osoby wspieranej bez wymaganego zezwolenia sądu, jest nieważna. Podobna regulacja odnośnie pełnomocnika rejestrowanego znalazła miejsce w art. 109¹² § 1 i 2 Kodeksu cywilnego.

W Ustawie brak jest natomiast regulacji na temat ważności czynności prawnej w sytuacji, gdy osoba wspierana dokona takiej czynności bez zezwolenia sądu, z pominięciem pełnomocnika rejestrowanego czy kuratora rejestrowanego. Wydaje się, że w takich sytuacjach można by wprost przesądzić o nieważności czynności wskazanych w art. 22 Ustawy i art. 109¹² §1 Kodeksu cywilnego. Gdyby okazało się, że Projektodawca chciał jedynie rozstrzygnąć kwestie darowizn dokonanych przed zastosowaniem instrumentu wspieranego podejmowania decyzji proponowany przepis, analogicznie do obecnie obowiązującego art. 901 kc z doprecyzowującą modyfikacją, powinien mieć treść:

„§ 1. Pełnomocnik rejestrowany albo kurator reprezentujący może żądać rozwiązania umowy darowizny dokonanej przez osobę wspieraną, przed udzieleniem jej instrumentu wspieranego podejmowania decyzji, jeżeli darowizna, ze względu na wartość świadczenia i brak uzasadnionych pobudek, jest nadmierna.”.

Jednocześnie należałoby wprost rozstrzygnąć o nieważności czynności dokonanych przez wspieranego po zastosowaniu tych środków.

12) Art.29 pkt 3 w zw. z pkt 2) - Nie jest jasne czy nowododany §8 ma charakter bezwzględnie obowiązujący, automatyczny wobec przesłanki określonej w §7, czy ma następować, jeśli adwokat/radca prawny uzna to za zasadne. Ponadto niezrozumiała jest korelacja tego przepisu z dodawanym na podstawie pkt 2) w tymże artykule do art. 66 Kodeksu postępowania cywilnego §2 in fine, w którym sąd może z urzędu ustanowić kuratora dla strony „w przypadkach niecierpiących zwłoki”. Jaka jest zatem potrzeba przedłużania przez sąd tego procesu, poprzez przywołanie adwokata, który i tak złoży odpowiedni wniosek?

Szczególnie iż w pkt 2) nie ma żadnej informacji, iż ustanowiony z urzędu kurator jest kuratorem „ad casum”.

13) Art. 29 pkt 6) - Termin, o którym mowa w art. 543⁵§3 Kodeksu postępowania cywilnego w obliczu obciążenia sądów opisanego w ocenie skutków regulacji wydaje się nierealny, w szczególności w dużych ośrodkach, dlatego ZGSNRP postuluje się, aby sprawy z powyższego zakresu zostały wpisane na listę spraw pilnych wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości - Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

ZGSNRP postuluje także by w trosce o sprawność przekazywania informacji i aktualność Rejestru pełnomocnictw rejestrowanych zawiadomienia, o których mowa w art. 543⁵ §10, 543⁸§1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego oraz inne zawiadomienia kierowane do Krajowej Rady Notarialnej były przesyłane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (podobnie jak to się dzieje w przypadku rejestracji postanowień sądowych w Rejestrze spadkowym). Postulat ten jest tym bardziej uzasadniony, że to na Prezesie Krajowej Rady Notarialnej spoczywa obowiązek zapewnienia zgodności danych zgromadzonych w Rejestrze Pełnomocnictw ze stanem faktycznym (projektowany art. 95zs § 5. Ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku - Prawo o notariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1001); dalej: Prawo o notariacie. Aby Prezes KRN mógł uczynić zadość temu obowiązkowi musi mieć możliwość uzyskania tych danych w sposób niezwłoczny i uporządkowany.

14) Art.29 pkt 8) - Nowododawany art. 605¹⁰ §2 Kodeksu postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek poinformowania Prezesa KRN o ustanowieniu kuratora dla osoby, której udzielono pełnomocnictwa rejestrowanego. Ponownie ZG SNRP postuluje o przekazywanie tej informacji w systemie teleinformatycznym.

15) Art.29 pkt 8) - Nowododawany art. 605¹² Kodeksu postępowania cywilnego nie zawiera odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów art. 605⁴ i następnym, przez co postępowanie to może mieć charakter „inkwizycyjny”, bez udziału stron, bez wysłuchania wspieranego.

16) Art. 34 pkt 5) – Art. 95zo §4 - jak należy rozumieć tę regulację, to uczestnikiem protokołu jest tylko pełnomocnik rejestrowy. Nie ma zatem sensu pouczenia „osób biorących udział” o odpowiedzialności karnej, gdyż nie ma innych osób, a jeśli są (np. art. 87 Prawa o notariacie), dyskusyjne jest czy

również one powinny odpowiadać przepisom karnym, gdyż stopień ich uczestnictwa w czynności jest różny.

17) Art. 34 pkt 5) – W art. 95zo §5 Prawa o notariacie ZGSNRP proponuje powtórzyć w treści protokołu poświadczenia pełnomocnictwa informację o tym, że z chwilą rejestracji tego protokołu wygasają inne wcześniej udzielone przez osobę wspieraną pełnomocnictwa, tj., aby w art. **95zo §5 po pkt 4) Prawa o notariacie dodać pkt 5)** o treści:

„5) wzmiankę o pouczeniu przez notariusza o treści art.109¹⁴ Kodeksu cywilnego”.

18) Art. 34 pkt 5) - Art. 95zp pkt 3) – Z cytowanego przepisu nie wynika, o którego notariusza chodzi; sporządzającego pełnomocnictwo czy protokół? Czy obu? Postulujemy doprecyzowanie tego przepisu.

19) Art. 34 pkt 5 - Art. 95zp pkt 6) – wprowadzenie adresu e-mail jest niezrozumiałe (pytanie: czy nie powinno być adresu do e-doręczeń [o ile pełnomocnik posiada]); Ponadto przy okazji konstrukcji tego przepisu nie uregulowano **kwestii ewentualnej zmiany danych wcześniej podanych. Skoro do umieszczenia danych w Rejestrze wymagane jest sporządzenie protokołu, a dane te są publiczne**, należy wprowadzić procedurę aktualizacji tych danych, ich usuwania (np. śmierci osoby wspieranej), terminu na dokonanie zmian, formy sporządzenia dokumentu wprowadzającego zmiany do rejestru, skutków nie wprowadzenia zmian przez pełnomocnika rejestrowego, itp.

20) Art. 34 pkt 5) - W art. 95zs. § 2 Prawa o notariacie ZG SNRP postuluje wykreślenie wyrazów: *„W przypadku warunków technicznych umożliwiających przekazywanie informacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z urzędu”*. Projektowane regulacje zakładają konieczność integracji Rejestrów Notarialnych z rejestrem PESEL oraz Krajowym Rejestrem Karnym. Warunkowy zapis wskazany w projekcie ustawy powoduje niemożność wywiązania się przez Krajową Radę Notarialną z obowiązku weryfikacji przesłanki wygaśnięcia umocowania pełnomocnika rejestrowanego. Nie jest wystarczające rozwiązanie polegające na korzystaniu z danych na podstawie art. 19 ustawy z dnia 24 maja 2020 roku o Krajowym Rejestrze Karnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 276); dalej: KRK. Trudno sobie bowiem wyobrazić, że Krajowa Rada Notarialna będzie cyklicznie (w jakich odstępach czasu – codziennie?) wysyłać zapytania do KRK odnośnie wszystkich pełnomocników rejestrowanych.

Wszak to na Prezesie Krajowej Rady Notarialnej, co ponownie podkreślamy, spoczywa obowiązek zapewnienia zgodności danych zgromadzonych w Rejestrze Pełnomocnictw ze stanem faktycznym. Pomysł taki – jako nieracjonalny należy odrzucić i wdrożyć działania niezbędne do uruchomienia połączenia informatycznego pomiędzy Rejestrami a KRK w terminie do dnia wejścia w życie Ustawy.

21) Art. 35 pkt 5) - Art. 95zt – Obecne przepisy nie umożliwiają wydania wypisu sądowi lub prokuratorowi w formie elektronicznej; jeśli w przyszłości taka możliwość nastąpi nie ma potrzeby regulowania takiej możliwości odrębnie, gdyż wydanie wypisu w formie elektronicznej będą normowały przepisy Prawa o notariacie dotyczące wypisów.

22) Art. 34 pkt 5) – W **art. 95zu Prawo o notariacie** brak jest informacji co to będą za dokumenty, które usuwa się po 10 latach od ich otrzymania. **Wykładnia systemowa tego przepisu** – z uwagi na odniesienie do art. 90 Prawa o notariacie, gdzie jest mowa o obowiązkach notariusza (dokumenty obejmujące dokonane czynności notarialne notariusz przekazuje na przechowanie do archiwum ksiąg wieczystych właściwego sądu rejonowego po upływie 10 lat od ich sporządzenia lub z chwilą zaprzestania prowadzenia działalności kancelarii), **prowadzi do konstatacji**, że pomimo użycia bezosobowej formy „usuwa się” przepis ten jest kierowany do notariusza. Praktyka notarialna pokazuje, że brak jest w takim przypadku dokumentów, które nie są objęte normą określoną w art. 90. Wobec czego niezbędnym byłoby, gdyby Projektodawca sprecyzował o jakie dokumenty chodzi (czy na pewno takie dokumenty istnieją w praktyce) oraz wskazał procedurę usuwania tych dokumentów (z uwagi na wagę dokumentów notarialnych oraz związaną z tym tajemnicę notarialną).

Na marginesie pragniemy dodać, że Projektodawca nie odniósł się do sytuacji, gdy notariusz zostaje odwołany z pełnionej funkcji przed upływem 10 lat od sporządzenia protokołu poświadczenia pełnomocnictwa i tym samym rejestracji w Rejestrze Pełnomocnictw danego protokołu, i w związku z tym odwołaniem przekazuje do właściwego sądu wszystkie oryginały aktów notarialnych i aktów poświadczenia dziedziczenia oraz zdaje księgi notarialne. Co się dzieje z powyższymi dokumentami? Kto je usuwa i w jaki sposób? Czy kogoś należy zawiadomić o tym fakcie? Na te pytania brak odpowiedzi w Ustawie.

Podkreślić należy, że obecnie obowiązujące przepisy nie wspominają o jakichkolwiek dokumentach dodatkowych, które w związku z dokonywanymi czynnościami notariusz gromadzi oraz o usuwaniu jakichkolwiek dokumentów, tym bardziej dodatkowych, a zatem wprowadzenie proponowanego zapisu jest niezrozumiałe, a zdaniem ZGSNRP zbędne i dlatego postulujemy jego usunięcie.

- 23) Art. 37 pkt 1)** – Aby uczynić zadość obowiązkowi wskazanemu w art. 21e ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 979, 1863) notariusz musiałby najpierw mieć dostęp do informacji, o których mowa w tym przepisie. Nie chodzi w tym przypadku o niemożność przekazania informacji z przyczyn technicznych, a problemem jest brak informacji w ogóle na temat podmiotów wskazanych w pkt 1) i 2) tej ustawy (notariusz nie ma dostępu do bazy danych obejmujących wskazane w tym przepisie podmioty). Wydaje się, że wysyłanie bezrefleksyjnie, „w ciemno”, co do zasady każdego protokołu poświadczenia pełnomocnictwa rejestrowanego do KRS byłoby nadużyciem tajemnicy notarialnej i przepisów o ochronie danych osobowych.
- 4. Zmiany dotyczące ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1001)** obejmują również brzmienie art. 11 poprzez dodanie do jego treści pkt 1a) w brzmieniu: *„1a) korzysta w pełni z praw publicznych i nie korzysta z instrumentu wspieranego podejmowania decyzji w formie kuratora reprezentującego i nie zachodzą przesłanki ustanowienia dla niego kuratora reprezentującego, którego nie wyznaczono wyłącznie z przyczyn wskazanych w art. 16 § 5 zdanie drugie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, 1237 i ...);”* – **art. 34 pkt 1) Ustawy**. Zmiana ta jest oczywiście słuszna, mając na względzie zakres tematyki objętej treścią Ustawy. Jednak Projektodawca nie zauważył istotnej konsekwencji wprowadzenia tego przepisu. Otóż z obecnego brzmienia art. 71 § 2 ustawy Prawo o notariacie wynika, że *„§ 2. Aplikantem notarialnym może być osoba, która spełnia warunki określone w art. 11 pkt 1–3 i uzyskała pozytywną ocenę z egzaminu wstępnego.”*. Oznacza to, że i aplikant notarialny podlegać będzie tej nowej regulacji, co również jest słuszne. Jednak kolejny raz Ustawodawca zapomniał, że szeroko pojęty notariat to nie tylko notariusze i aplikanci notarialni, ale także **notariusze emerytowani oraz zastępcy notarialni**. Niestety, proponowana zmiana nie

obejmuje swym zasięgiem tych dwóch ostatnich grup. Wprawdzie komentatorzy i doktryna są raczej zgodni co do tego, że emerytowany notariusz podlega takim samym ograniczeniom i zasadom jak notariusz czynny, w tym także temu (o czym jest mowa w art.11 pkt 2), że: „*jest nieskazitelnego charakteru i daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu notariusza*”. Jednak stanowisko to nie jest podzielane odnośnie zastępców notarialnych. Oznacza to, że kolejny raz ta grupa zawodowa **jest z niezrozumiałych powodów pomijana**. Nie sposób nie zauważyć, że instytucja zastępcy notarialnego została ukształtowana w sposób niespójny z pozostałymi regulacjami ustroju notariatu² w szczególności przepisami dotyczącymi aplikantów notarialnych i notariuszy, do czego brak jest podstaw prawnych i faktycznych, gdyż zastępca notarialny dokonuje czynności notarialnych w zastępstwie notariusza. Obecna regulacja Prawa o notariacie niestety przyznaje zastępcy notarialnemu pozycję osoby, co do której przepisy nie przesądzają, że jest to osoba zaufania publicznego. Zastępca notarialny, nie wprost a tylko w sposób dorozumiany, musi spełniać przesłankę nieskazitelnego charakteru i dawać rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu. Zupełnie inaczej niż np. aplikant notarialny, który przecież ma zupełnie inną pozycję ustrojową niż zastępca notarialny. Dlatego ZGSNRP postuluje w tym zakresie zmianę art. 76 §1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1001) poprzez nadanie mu brzmienia:

„Art. 76. § 1. Zastępcą notarialnym jest osoba, która uzyskała pozytywny wynik z egzaminu notarialnego, spełnia warunki określone w art. 11 pkt 1–3 i złożyła ślubowanie”.

Ponadto, wzorem zmiany art. 78a §1 odnoszącym się do skreślenia z wykazu aplikantów notarialnych aplikanta, w okolicznościach wskazanych w projektowanym brzmieniu pkt 4) i 4a), ZG SNRP postuluje zmianę art. 76 §4 poprzez zastąpienie po pkt 3) w art.76 §4 kropki przecinkiem i dodanie nowych punktów 4) i 5) o treści:

„4) został dla niego ustanowiony kurator reprezentujący albo zachodzą przesłanki ustanowienia dla niego kuratora reprezentującego, którego nie wyznaczono wyłącznie z przyczyn wskazanych w art. 16 § 5 zdanie drugie ustawy – Kodeks cywilny,

² szerzej na ten temat A. Wilkowska-Płóciennik, T. Żurakowska Metodyka pracy aplikanta i zastępcy notarialnego. Komentarz praktyczny z orzecnictwem. Wzory uchwał i zaświadczeń, Warszawa 2024

5) został dla niego ustanowiony kurator reprezentujący albo powstało umocowanie pełnomocnika rejestrowanego.”.

5. Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej w konkluzji pozytywnie ocenia projektowane przepisy, w szczególności zapewnienie formy aktu notarialnego dla pełnomocnictwa rejestrowanego. Niewątpliwie za takim rozwiązaniem przemawia bezpieczeństwo obrotu prawnego i konieczność zapewnienia właściwego poziomu merytorycznego sporządzanych dokumentów. Niemniej należy brać pod uwagę, że projektowana Ustawa to zmiana, która w sposób znaczący wpłynie na postrzeganie zdolności obywatela do samodzielnego funkcjonowania w obrocie prawnym. Z tych względów projektowana Ustawa wymaga stosownych zmian, tak aby w praktyce nie było wątpliwości co do sposobu i zakresu jej stosowania.

II.

Mając na uwadze rozważania, zawarte w części I UZASADNIENIA oraz w Tabeli uwag stanowiącej załącznik do niniejszej Uchwały, Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej zdecydował jak na wstępie.

W imieniu Zarządu Głównego

Izabella Soroko - Borska
Członek Zarządu

Anna Dańko – Roesler
Prezes Zarządu